

Polži.

(Slika iz jesenskega gozda. — I. Makov.)

(Konec.)

Lenolez je bil star. Ležal je na mahu in gledal, kako vstajajo megle, kako padajo debele kaplje, in on je tudi modroval, mnogo čustvoval. Mislil je mnogo in se skoraj že parkrat odlikoval s svojo duhovito modrostjo, ker je veljal za modrijana. Tudi danes je modroval Lenolez; kdo ve, ali je mislil o preteklosti, o sedanjosti ali o bodočnosti svojega rodu. Dnevna naloga njegova je bila preišljevat, kako bi se moglo zboljšati stanje, žalostno stanje mnogoštevilnih prebivalcev visokega Golega grebena. Doslej pri vsem svojem preišljevanju ni prišel nič dalje, kot do zaključka, da je treba počakati, kaj prinese bodočnost, in potem delati po okolnosti. To je bil sad njegovega mnogoletnega truda in uvidel je, da žalostni sedanjosti najbrže sledi istotako — žalostna bodočnost. Ni bilo upanja, da se kdaj na kak način izboljša življenje na Golem grebenu. To je starcu mračilo zadnje dneve samotarskega življenja poleg visocega, starega javorja na Golem grebenu. Menil je, da prihodnje zime skoraj gotovo več ne prespi, in gledal je zato žalostno v deževni jesenski dan, ki je po njegovih mislih oznanjeval zgodnjo zimo, ki ima biti poslednja od mnogih, katerih silo je prespal poleg priljubljenega svojega javorja. In če je pomislil, da morda zadnjič gleda po tej okolici, katero je gledal večkrat dolgo, dolgo, sè je nemirno jel premikati po mahu sem in tja.

Prijetno stanovališče je imel Lenolez. Bilo je nekoliko vzvišeno, okrog in okrog obdano z zelenjem, dokler niso drevesa zaprla ravnine, katero je zval svoj dom.

„Zima bo, očka“, je rekel eden prišedših polžev, katerega je Lenolez takoj premeril in mu tudi takoj žalosten prikimal, češ, da je žalostna istina, kar govori. Utrujena sta sedla oba počasneti in prvi govornik je nadaljeval:

„Imenitno vprašanje bi vi nam rešili, očka.“

„Mogoče ti rešim, ako ni previsoko.“

„Povejte vi nam, kam je izginil Hišonos, oni mladi Hišonos, ki je bil zvezda nam vsem in ki je spravljaj na noge občo polžjo vojsko za stare naše pravice.“

„Njega ni več.“

„Vzeli so ga v mesto, a kam bi ga bili deli?“

„To so skrivnosti, črez teden dnij bi se dalo objasniti.“

„Jaz bi rekel, da se vrne na našo veliko srečo.“

„To bomo videli.“ In Lenolez se je obrnil v stran.

Ta dva sta se spogledala ter odšla.

Črez teden dnij stopal je glavni naših znancev zopet po Jarku in sanjal o mladem hišonosu, ki so ga vzeli v mesto, da se vrne kdaj učen na Goli greben.

Po poti sta prišla ista dva, kot pred dobrim letom dnij, ko sta odnesla Hišonosu iz teh krajev.

„Pomisli, kakega lepega polža smo vjeli na tem kraju lansko leto.“

Polž se je potuhnil in poslušal z veliko radovednostjo.

„Da, spominjam se.“

„Lep polž je bil.“

„Lep.“

„Imel je lepo, veliko hišo, da ga je bilo veselje pogledati.“

„A, kje je zdaj?“

„V mestu se mi je ponesrečil.“

„Škoda.“

Polža je obhajala britka žalost.

„No, na Golem grebenu mu dobimo najbrže vrednega naslednika.“

„Dobimo ga z lahka.“

„Da zopet enkrat dež pride —“ in odšla sta.

Zalosten je lezel naš polž navkreber. Hišonosu mu je bilo žal. Ž njim je nehal upati. Vsa slavna in lepa zgodovina mu je stala pred očmi, vsi junaki njegovega rodu v davni preteklosti, in vendar ga to ni utolažilo, ampak le naganjalo k jezi, ker jim ne pripoznajo tega, kar jim gre. Šel je, da naznani na vrhu Grebena, kjer prebiva poleg javorja stari samotar, šel je vse povedat Lenolezu.

„Kaj hočemo“, rekel je Lenolez in ko je zagledal v istem trenutku nad seboj dve roki, ki sta se bližali njegovi hiši, zvil se je in skotal po deblu v dolino. Rajše bi bil padel, ne vem kam, kot v roke hudobnim ljudem, ali vendar so odnesli starega modrijana, ki je toliko let modroval na mehkem mahu zelenega javorja. Naš znanec pa je imel srečo in zopet so ga pustili v miru. A ni bil vesel. Moral je gledati, kako gredó vse njegove nade v nič, kako vse propada, in zdelo se mu je, da bo bodočnost slabša od sedanjosti. Najraje bi se bil tudi on v obupu vrgel v globočino, ali vendar se je še pomišljal. Zdelo se mu je primerno, da prevzame Lenolezovo mesto, in je stal ob zelenem javorju v nadi, da pomore kakorkoli: z besedo, s svetom ali v dejanju zapuščeni, preganjanim svojim domačinom. Cele dolge ure je premodroval ob svojem javorju in prežaloval. Prišel je celo do zaključka, da so polži prepočasni, zato jim gre vse v rakovo pot, a vedel je dobro, da si ne more pomoči. Še tisti dan je imel priložnost gledati strašen prizor.

Ob drevesu je rastla leska. Po ozki veji je lezel polž s hišo. Prav pri hiši se ga je lotil s svojimi velikimi kleščami rogač, črni, sovražni rogač in se, kakor je kazalo, ž njim prav dobro gostil. In polž se je jezil in cedil sline, a pomagati si ni mogel. Rogač pa je hitro nadaljeval svoje delo, katero je opravljal z veliko spretnostjo. Mimo pa je prignal svojo čredo stari Mohore, oprl se na debelo svojo gorjačo in z zadovoljnim smehljanjem gledal

to sliko, in ko se je nagledal, odhitel je za svojo čredo, ne da bi bil pomagal nesrečnemu polžu. A zato ga je kmalu dohitela kazen. Goli greben so pokrili zopet oblaki, po njem so se vlačile sive megle, dež je lil, prava, pravcata jesen je zavladovala po gozdu, in vse to je zabranilo Mohoretu, da ni smel na Goli greben, ampak je moral ostati niže, ali celo — Bog nas varuj — doma. Pravi prebivalci Golega grebena pa so iskali primernih krajev, kjer bi prezimili. Na svēt nekoga so iskali vsi varnih zavetišč, kjer bi se zalizali in spomladi se zopet zbudili. Dolgo je ostalo pri tem, Goli greben se ni več popolnoma iznebil meglá, po njem je vladala jesen, po ozkih, spolzkih potih pa so lazili semterja polži vsakega rodú. Marsikdo je premišljal žalostno zgodovino in se pomilovalno oziral okrog.

Dar božjemu Detetu.

Moj Ježček, jaz nimam biserov svetlih,
Da bi za prihod Ti ponudil jih v dar,
Moj Ježček, jaz nimam zlata in kadila,
Saj nisem mogočen in velik kot car.

Postavil sem skromne Ti jaslice v hlevce,
V spomin, ko odrešil človeški si rod
Kraljestva teme in oblasti hudobe,
Ko svetlo si h križu pokazal mu pot.

Še nekaj, še dušo naj v dar Ti poklonim
Prižgal sem kot jaslicam vrsto ji sveč;
Ah, pridi in vzemi jo, čuj, kak Te prosim —
Poglej — moj pogled je tako hrepeneč!

Josip Bekš.

Padajte snežinke!

Padajte snežinke bele,
Padajte z nebá,
Ohladite vročo glavo
In bolest srcá!

Ni ubožcu strehe dala
Imovita vas,
Ni odmeva v srcih našel
Moj proseči glas.

Padajte snežinke bele,
Padajte gosto,
Tukaj siromaku mehka
Posteljica bo.

Padale snežinke bele,
Padale z nebá,
Prt mrtvaški njih odeja
Revežu podá.

Fr.

